PIERWSZA ŁAWKA · NAJCZĘSTSZE ZADANIA MATURALNE · PP · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM PODSTAWOWY

F. Dwa teksty i tekst ikoniczny

Część 2. arkusza PP – zadania do dwóch utworów z różnych epok oraz do obrazu lub plakatu zestawionego z lekturą: porównanie, „rozstrzygnij i uzasadnij", „wyjaśnij związek", sens elementów graficznych. Sześć kart: wzorcowe odpowiedzi i zasady oceniania CKE, trening, zadania na poziomie matury, zadania trudniejsze i test w grupach A i B – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Dwa teksty i tekst ikoniczny – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE** Wzorcowe odpowiedzi, pułapki, rozgrzewka	3 zad. 11 pkt
2	**Dwa teksty i tekst ikoniczny – trening** Zadania krok po kroku	5 zad. 23 pkt
3	**Dwa teksty i tekst ikoniczny – zadania na poziomie matury** Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026	4 zad. 7 pkt
4	**Dwa teksty i tekst ikoniczny – zadania trudniejsze** Dla ambitnych – nietypowe ujęcia tego samego typu	3 zad. 7 pkt
5	**Test: Dwa teksty i tekst ikoniczny – grupa A** 30 minut · 12 pkt	4 zad. 12 pkt
6	**Test: Dwa teksty i tekst ikoniczny – grupa B** 30 minut · 12 pkt	4 zad. 12 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań (co daje punkty, typowe uwagi z zasad oceniania) oraz wzorcowe odpowiedzi.
- Karty 2–4 prowadzą od treningu, przez zadania na poziomie matury, do zadań trudniejszych.
- Karty 5 i 6 to równoległy test (grupa A i B) z punktacją jak na maturze.
- Klucz zawiera odpowiedzi, przykładowe realizacje i zasady oceniania w stylu CKE 2026.
- Osobny plik „Powtórka" zbiera wzorce odpowiedzi, typowe błędy ze sprawozdań CKE i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: I.1.1, I.1.9–I.1.10, I.1.12–I.1.13, I.2.5. Częstość na maturze: zadania do dwóch tekstów albo do tekstu ikonicznego są w każdym z 10 arkuszy PP 2022–2026, zwykle 2–4 zadania (plakaty teatralne, obrazy, rzeźba, mural, okładka; pary wierszy i fragmentów z różnych epok). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Dwa teksty i tekst ikoniczny – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE

Wzorcowe odpowiedzi, pułapki, rozgrzewka

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 11 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Gdzie w arkuszu?** W każdym arkuszu PP 2022–2026 w części 2. są 2–4 zadania do **dwóch tekstów** (dwa wiersze, wiersz i proza, tekst naukowy i lektura) albo do **tekstu ikonicznego** (plakat teatralny, obraz, rzeźba, mural, okładka) zestawionego z lekturą. W arkuszach pojawiły się m.in. plakaty do *Tanga*, *Makbeta*, *Wesela*, *Skąpca* i *Antygony*.
- **Formuły poleceń:** „Czy w tekście 1. i w tekście 2. wyrażono taką samą refleksję? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do każdego z tekstów” (0–1); „Rozstrzygnij… W uzasadnieniu sformułuj dwa argumenty – każdy w odniesieniu do obu tekstów” (0–2); „Wyjaśnij sens dwóch elementów graficznych w kontekście problematyki utworu” (0–2); „Wyjaśnij związek…”.
- **Najważniejsza zasada:** punkt jest tylko wtedy, gdy odpowiedź odnosi się do **obu** tekstów (albo do obrazu **i** utworu). Świetna analiza jednego tekstu przy pominięciu drugiego = 0 pkt. Najpierw ustal **wspólny mianownik** (motyw, problem, postawa), potem pokaż, jak realizuje go każdy z tekstów.

Jak czytać obraz lub plakat	Pytanie pomocnicze
kompozycja, plany	Co jest na pierwszym planie, a co zepchnięte w tło lub w kąt? Co jest w centrum?
kolor i światło	Co jest jasne, a co w cieniu? Jakie barwy dominują i co mogą znaczyć (czerwień – krew, namiętność, niepokój)?
gest, mimika, spojrzenie	Dokąd patrzą postacie? Czy ktoś odwraca wzrok?
symbol, rekwizyt	Klepsydra, czaszka, waga, łańcuch, korona – co znaczą w tradycji i w tej lekturze?
tytuł, napis, data	Co dodaje tytuł? Czy data powstania to kontekst (np. zabory, wojna)?

- **Plakat teatralny** to skrót interpretacji dramatu: jeden obraz ma zawrzeć sens całości. Wyjaśniając element, **nazwij go** i powiedz, **do jakiego wątku, postaci lub problemu utworu się odnosi**. Sam opis („na plakacie jest dzbanek”) nie daje punktu.
- **„I tak, i nie”** to dopuszczalne rozstrzygnięcie, jeśli pokażesz zarówno podobieństwo, jak i różnicę – CKE przyjmuje takie odpowiedzi (np. zasady do zadania 10. z maja 2026). Unikaj za to rozstrzygnięć sprzecznych z uzasadnieniem.
- **Pułapki:** odwołanie tylko do jednego tekstu; opis obrazu zamiast interpretacji; błąd rzeczowy dotyczący lektury, do której odsyła polecenie; cytaty bez komentarza; porównanie „ogólne” (oba teksty są smutne) zamiast konkretnego (w obu podmiot…).

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Wyjaśnij sens dwóch elementów graficznych plakatu w kontekście *Zemsty* Aleksandra Fredry. *Opis fikcyjnego plakatu do „Zemsty”:* przez środek jasnego plakatu biegnie ceglany mur. Po jego lewej stronie widać profil wąsatego szlachcica z groźnie uniesioną szablą, po prawej – chudego, przygarbionego mężczyzny z różańcem w dłoni. W szczelinie między cegłami splatają się dwie młode dłonie, a nad nimi wyrasta czerwona róża.

1) Mur – symbol sporu Cześnika i Rejenta o mur graniczny w zamku; dzieli sąsiadów jak ich wzajemna niechęć. 2) Splecione dłonie w szczelinie muru – miłość Klary i Wacława, która „przenika” przez mur i doprowadza do zgody na końcu komedii.

Za co CKE daje punkt: za każdy element **nazwany i odniesiony do utworu**; sam opis elementu – 0 pkt.

Przykład 2. Czy w *Dziadach cz. II* (Widmo złego pana) i w zakończeniu *Balladyny* zbrodnię karze siła nadprzyrodzona? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do każdego z utworów.

Tak. W *Dziadach cz. II* okrutny pan po śmierci błąka się jako potępieniec, a dawni poddani jako ptaki odbierają mu jedzenie – to „sprawiedliwe zrządzenia boże”. W *Balladynie* królowa, która wydała wyrok na samą siebie, ginie od pioruna – kary dokonuje niebo.

Jak myśleć: jedna myśl wspólna (kara z zaświatów) + po jednym dowodzie z każdego utworu. Możesz dodać różnicę (kara po śmierci – kara w chwili triumfu), ale rozstrzygnięcie musi się zgadzać z uzasadnieniem.

Przykład 3. Wyjaśnij związek między obrazem Jacka Malczewskiego *Melancholia* a zakończeniem *Wesela*. *Opis obrazu:* w pracowni malarz pracuje przy sztalugach; z płótna wylewa się w głąb pokoju skłębiony korowód postaci – dzieci, powstańców, kosynierów, żołnierzy napoleońskich, kobiet w żałobie, skazańców w kajdanach. Tłum zmierza ku rozświetlonemu oknu, ale do parapetu docierają tylko zniedołężniali starcy. Za oknem stoi kobieta w czerni – tytułowa Melancholia.

W obu dziełach społeczeństwo polskie ukazano jako korowód, który kręci się w miejscu i nie może dojść do celu: u Malczewskiego pokolenia powstańców nie przekraczają okna – progu wolności, a w *Weselu* goście weselni zamierają w chocholim tańcu, zamiast wyruszyć do walki. Obraz i dramat mówią o niemocy narodu i o marzeniu o wolności, które się nie spełnia.

Jak myśleć: wskaż element wspólny (korowód/taniec) i jego sens w każdym dziele.

PIERWSZA ŁAWKA

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj symbolom ich najczęstsze znaczenia w sztuce. Wpisz litery.

___ / 5 pkt

1. klepsydra	a) zniewolenie
2. czaszka	b) przemijanie czasu
3. waga	c) zapowiedź nieszczęścia
4. łańcuch	d) śmierć, marność
5. kometa	e) sprawiedliwość, równowaga racji

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

Zadanie 2. Uzupełnij zdania o sposobie czytania obrazu.

___ / 3 pkt

planie centrum czerwień tle zieleń

1. Postacie najbliżej widza znajdują się na pierwszym _____.
2. Najważniejsze postacie malarz często umieszcza w _____ obrazu.
3. Barwa, która w malarstwie często oznacza krew, namiętność lub niepokój, to _____.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań o zadaniach do dwóch tekstów. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz).

___ / 3 pkt

1. Jeśli polecenie każe odwołać się do każdego z tekstów, odpowiedź o jednym tekście daje 0 pkt.	**P**	**F**
2. Rozstrzygnięcie „I tak, i nie” jest zawsze błędne.	**P**	**F**
3. Opis elementu plakatu bez odniesienia do utworu nie wystarcza do uzyskania punktu.	**P**	**F**

PIERWSZA ŁAWKA

Dwa teksty i tekst ikoniczny – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 23 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

***Pejzaż z upadkiem Ikara* i mit o Ikarze**

Opis obrazu. Obraz olejny przypisywany Pieterowi Bruegelowi Starszemu (ok. 1557 r., Królewskie Muzea Sztuk Pięknych w Brukseli) nosi tytuł *Pejzaż z upadkiem Ikara*. Na pierwszym planie, na wysokim brzegu, chłop w czerwonej koszuli prowadzi pług i spokojnie orze pole – to jedyna wyraźnie namalowana postać. Nieco niżej pasterz pilnuje owiec, a nad samą wodą rybak łowi ryby. W głębi rozciąga się zatoka, po której płyną statki pod pełnymi żaglami; na horyzoncie widać góry i portowe miasto, a nisko nad morzem – słońce. Tytułowy Ikar jest prawie niewidoczny: w prawym dolnym rogu z wody wystają tylko jego nogi, a na powierzchni unosi się kilka piór. Nikt na obrazie nie zwraca na niego uwagi.

Mit. Dedal i jego syn Ikar, uwięzieni na Krecie, uciekli na skrzydłach zrobionych z piór sklejonych woskiem. Ojciec ostrzegał syna, by nie leciał ani za nisko, ani za wysoko. Ikar, upojony lotem, wzbił się ku słońcu; wosk się roztopił i chłopiec runął do morza. Owidiusz w *Metamorfozach* wspomina, że rybak, pasterz i oracz, którzy widzieli lecących, uznali ich za bogów.

Opis obrazu i streszczenie mitu – tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wskaż, co na obrazie znajduje się na pierwszym planie, a co zepchnięto w kąt. Wyjaśnij, co wynika z tego zestawienia.

___ / 2 pkt

1.2. Porównaj zachowanie świadków w opowieści Owidiusza i na obrazie.

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 10 pkt

Kochanowski i Baczyński – obraz świata

(Tekst 1.)

Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?
Czego za dobrodziejstwa, którym nie masz miary?

Kościół Cię nie ogarnie, wszędy pełno Ciebie,
I w otchłaniach, i w morzu, na ziemi, na niebie.

[…]

Tyś Pan wszytkiego świata, Tyś niebo zbudował
I złotemi gwiazdami ślicznieś uhaftował.

Tyś fundament założył nieobeszłej ziemi
I przykryłeś jej nagość zioły rozlicznemi.

Za Twoim rozkazaniem w brzegach morze stoi,
A zamierzonych granic przeskoczyć sie boi.

[…]

Bądź na wieki pochwalon, nieśmiertelny Panie!
Twoja łaska, Twa dobroć nigdy nie ustanie.

Chowaj nas, póki raczysz, na tej niskiej ziemi;
Jedno zawżdy niech będziem pod skrzydłami Twemi!

Tekst 1. Jan Kochanowski, *Pieśń* („Czego chcesz od nas, Panie…"), fragmenty; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *wszędy* – wszędzie; *nieobeszły* – taki, którego nie można obejść, ogromny; *zioła* – rośliny; *chować* – tu: chronić

(Tekst 2.)

Ziemia miłości, ziemia ludów święta
jest jak długa niepamięć, jak jezioro mroku,
przez huragany mroźne czarnym lodem ścięta,
stoi w sobie milcząca jak w grobie wyroków.

Tak wypłoszeni z czasu, my, którzyśmy śmieli
Boga zwać po imieniu i ludzi po czynie,
myśmy czasów nie znali innych, nie widzieli,
a groza w nas przeminie, gdy życie przeminie.

My na środku lodowisk, nieznający domu,
pod śniegami — kamienie i pod gliną — głazy,
ci sami katorżnicy my z kamieniołomów,
ścigani po ulicach i liczący razy
kijów ciężkich, wygnańczych, o! bo nas wygnały
jak sine ciała — z duszy, jak upiory — z ciała.

My po nocach u ściany chłodnej zaczajeni,
w krokach węszący śmierci, w drzew poświście — bata,
w ziemię świętą zamknięci jak w głuche więzienie.
O Panie apokalips! Panie końca świata!
znajdź głos swój i przybitych nad trumien obszarem
wywołaj; głos włóż w usta i w dłonie włóż karę.

Krzysztof Kamil Baczyński, *Ziemia* (15 stycznia 1943), całość; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *katorżnik* – więzień skazany na ciężkie roboty

2.1. Przyporządkuj określenia tekstom. Wpisz je do właściwej kolumny.

___ / 6 pkt

świat jako piękne, uporządkowane dzieło Boga | ziemia jak więzienie i grób
człowiek wdzięczny i bezpieczny „pod skrzydłami" Boga
człowiek wygnany, ścigany, bez domu | niebo „uhaftowane" gwiazdami
noc, lód, mrok, zapowiedź końca świata

Tekst 1. (Kochanowski)	Tekst 2. (Baczyński)

2.2. Oba teksty zawierają apostrofę do Boga. Wypisz po jednej i wyjaśnij, czym różni się obraz Boga w każdym z nich. ___ / 2 pkt

2.3. Nazwij epoki, w których powstały teksty, i wskaż, jak doświadczenie epoki wpływa na obraz świata w każdym z nich. ___ / 2 pkt

Zadanie 3. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 3 pkt

Plakat do *Balladyny*

Opis fikcyjnego plakatu: na czarnym tle stoi przechylony gliniany dzbanek. Wysypują się z niego maliny, a dwie ostatnie spływają jak krople krwi na złotą koronę leżącą w trawie. Nad dzbankiem, przez tytuł, przebiega zygzak błyskawicy.

Tekst przygotowany do zestawu.

3.1. Wyjaśnij sens trzech elementów plakatu w kontekście *Balladyny*. ___ / 3 pkt

Zadanie 4. Przyporządkuj parom tekstów motyw, który je łączy. Wpisz litery. ___ / 4 pkt

1. Bruegel, *Pejzaż z upadkiem Ikara* + mit o Ikarze	a) kara za zbrodnię
2. Malczewski, *Melancholia* + finał *Wesela*	b) obojętność świata wobec cierpienia jednostki
3. *Dziady cz. II* (Widmo) + finał *Balladyny*	c) niemoc narodu i niespełnione marzenie o wolności
4. Kochanowski, *Pieśń* + Baczyński, *Ziemia*	d) obraz Boga i świata

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

Dwa teksty i tekst ikoniczny – zadania na poziomie matury

KARTA 3/6

Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 7 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 3 pkt

Jan Matejko, *Stańczyk*

Opis obrazu. Jan Matejko, *Stańczyk* – pełny tytuł: *Stańczyk w czasie balu na dworze królowej Bony wobec straconego Smoleńska* (1862, Muzeum Narodowe w Warszawie). Na pierwszym planie, w mrocznej komnacie o ścianach obitych ciemnozieloną tkaniną, siedzi w fotelu nadworny błazen w jaskrawoczerwonym stroju. Jest sam. Ma splecione dłonie, zmarszczone czoło i nieruchome, zatroskane spojrzenie. Obok na stole leży list z pieczęcią. W głębi, za otwartymi drzwiami, w jasno oświetlonej sali trwa bal: dworzanie tańczą i bawią się. Za oknem, na ciemnym niebie nad wieżą, świeci kometa. Twarzy błazna Matejko nadał własne rysy.

Kontekst. Smoleńsk, ważna twierdza Wielkiego Księstwa Litewskiego, został zdobyty przez Moskwę w 1514 r., za panowania Zygmunta Starego. Matejko namalował obraz w 1862 r., w przededniu powstania styczniowego.

Opis obrazu i informacje o kontekście – tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wyjaśnij sens dwóch elementów obrazu Jana Matejki w kontekście sytuacji przedstawionej w tytule. ___ / 2 pkt

1.2. Rozstrzygnij, czy Stańczyk z obrazu Matejki i Stańczyk z *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego pełnią podobną rolę. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do obrazu i do dramatu.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: ..... ___ / 1 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 2 pkt

Kochanowski i Baczyński – obraz świata

(Teksty na karcie 2. Wróć do nich.)

Jan Kochanowski, *Pieśń*; Krzysztof Kamil Baczyński, *Ziemia*.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Dwa teksty i tekst ikoniczny – zadania trudniejsze

Dla ambitnych – nietypowe ujęcia tego samego typu

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 7 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 3 pkt

Żołnierz w historii

Arkebuzy dymiące jeszcze widzę,
jakby to wczoraj u głowic lont spłonął
i kanonier jeszcze rękę trzymał,
gdzie dziś wyrasta liść zielony.
W błękicie powietrza jeszcze te miejsca puste,
gdzie brak dłoni i rapierów śpiewu,
gdzie teraz dzbany wrzące jak usta
pełne, kipiące od gniewu.
Ach, pułki kolorowe, kity u czaka,
pożegnania wiotkie jak motyl świtu
i rzęs trzepot, śpiew ptaka,
pożegnalnego ptaka w ogrodzie.
Nie to, że marzyć, bo marzyć krew,
to krew ta sama spod kity czy hełmu.
Czas tylko warczy jak lew
przeciągając obłoków wełną.
[…]

Idą, idą pochody, dokąd idą,
których prowadzi jak wygnańców łaski
ląd krążący po niebie. A może
niebo po lądzie dmące piaskiem
tak kształt ich zasypuje. Jak noże
giną w chleb pogrążone — tak oni
z wolna spływają. Piach ich pokrywa.

Jeszcze słychać śpiew i rżenie koni.

Tekst 1. Krzysztof Kamil Baczyński, *Historia* (8 III 1942), fragmenty; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *arkebuz* – dawna broń palna; *kanonier* – artylerzysta; *rapier* – rodzaj szpady; *kita* – pióropusz; *czako* – wysokie nakrycie głowy żołnierza w XIX w.

O żołnierzu, tułaczu, który borem, lasem
Idzie, z biedy i z głodu przymierając czasem,
Na koniec pada u nóg konika wiernego,
A konik nogą grzebie mogiłę dla niego.
Piosenka stara, wojsku polskiemu tak miła!

Tekst 2. Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, księga XII – koncert Jankiela, fragment nawiązujący do „Pieśni o żołnierzu tułaczu"; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl.

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Dwa teksty i tekst ikoniczny

Podgląd pokazał 9 z 28 stron. Pełna wersja: 28 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Dwa teksty i tekst ikoniczny – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE – 3 zadania, 11 pkt
- Karta 2: Dwa teksty i tekst ikoniczny – trening – 5 zadań, 23 pkt
- Karta 3: Dwa teksty i tekst ikoniczny – zadania na poziomie matury – 4 zadania, 7 pkt
- Karta 4: Dwa teksty i tekst ikoniczny – zadania trudniejsze – 3 zadania, 7 pkt
- Karta 5: Test: Dwa teksty i tekst ikoniczny – grupa A – 4 zadania, 12 pkt
- Karta 6: Test: Dwa teksty i tekst ikoniczny – grupa B – 4 zadania, 12 pkt Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań, i wzorcowe odpowiedzi.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-podstawowa-najczestsze-zadania-f-dwa-teksty-i-tekst-ikoniczny